

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW.422.4.2017.KD

Warszawa, 04 października 2017 roku

**Pani
Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej**

Szanowne Pani Minister,

w nawiązaniu do odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika Praw Dziecka z 22 marca 2017 roku w sprawie nadmiernego obciążania dzieci w szkołach pracami domowymi, pragnę tym pismem zwrócić jednak uwagę, że nie wszystkie wskazane zagadnienia zostały przeanalizowane i wyjaśnione przez Panią Minister. W odpowiedzi nie ustosunkowano się do zagadnienia nadmiernej ingerencji szkoły w sferę życia prywatnego uczniów i ich rodzin oraz naruszania przepisu art. 31 Konwencji o prawach dziecka, zgodnie z którym Polska uznaje *prawo dziecka do wypoczynku i czasu wolnego, do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych, stosownych do wieku dziecka, oraz do nieskrępowanego uczestniczenia w życiu kulturalnym i artystycznym*, a także zobowiązuje się do przestrzegania i popierania *prawa dziecka do wszechstronnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym* oraz do sprzyjania i tworzenia *właściwych i równych sposobności dla działalności kulturalnej, artystycznej, rekreacyjnej oraz w zakresie wykorzystania czasu wolnego*.

Warto zauważyć, że ilość zadawanych prac domowych niejednokrotnie powoduje, że dzieci i młodzież mają ograniczoną możliwość aktywnego uczestniczenia w życiu rodzinnym, w tym kultywowania tradycji wspólnego spędzania czasu z rodzicami i rodzeństwem, a także wywiązywania się z obowiązków domowych, które również odgrywają istotną funkcję wychowawczą.

27 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

Po raz kolejny należy podkreślić, że badania wskazują na możliwe problemy uczniów z mniej zamożnych rodzin – niedysponujących spokojnym miejscem do nauki w domu lub niemających wystarczającej ilości czasu ze względu na dodatkowe obowiązki domowe. Ponadto ich rodzice mogą nie być w stanie udzielić im takiego wsparcia, jak rodzice innych dzieci. Tym samym, jak wskazują autorzy badania, prace domowe mogą przyczynić się do powiększania różnic między uczniami o różnym statusie społeczno-ekonomicznym¹.

Rzecznik Praw Dziecka zgadza się ze stanowiskiem Ministra Edukacji Narodowej, że niezbędne jest zapewnienie małym dzieciom możliwości zabawy i odpoczynku po zajęciach w szkole. Podzielam również pogląd, że w przypadku wyższych etapów edukacyjnych wskazane jest rozwijanie samodzielnej pracy ucznia. Jednakże w tym zakresie dostrzegam potrzebę wprowadzenia zmian w praktyce szkolnej – należy położyć większy nacisk na zadania w formie projektów, których celem będzie utrwalanie i wykorzystywanie zdobytej wiedzy w sposób praktyczny. Należy w tym miejscu również wspomnieć, że w przypadku prac domowych, tak jak i w całym procesie kształcenia dzieci, niezbędna jest indywidualizacja pracy z uczniem poprzez uwzględnianie jego możliwości, predyspozycji oraz zainteresowań. Tymczasem praktyka wskazuje, że powyższe warunki nie zawsze są w szkołach realizowane. Potwierdzają to wyniki badań Instytutu Badań Edukacyjnych przytoczone w wystąpieniu Rzecznika Praw Dziecka z 22 marca 2017 r.

W mojej ocenie wskazane przez Panią Minister rozwiązanie polegające na możliwości skorzystania przez radę rodziców z uprawnień wynikających z prawa oświatowego, nie jest wystarczające. Należy zauważyć, że choć sposób realizowania procesu dydaktyczno-wychowawczego przez nauczycieli może być przedmiotem oceny rodziców i organów ich reprezentujących, to jednak zapewnienie standardów działań szkoły w tym zakresie spoczywa przede wszystkim na nadzorze pedagogicznym. Nie można przerzucać na rodziców odpowiedzialności za jakość edukacji.

W opinii Rzecznika Praw Dziecka niezbędne wydaje się podjęcie działań zmierzających do określenia m.in. minimalnych standardów w zakresie zadawania uczniom prac domowych, w tym dopuszczalnego obciążania uczniów takim obowiązkiem oraz objęcia nadzorem pedagogicznym realizacji tego zadania przez szkoły.

¹Roman Dolata, Paweł Grygiel, Dorota M. Jankowska, Ewelina Jarnutowska, Aleksandra Jasińska-Maciążek, Maciej Karwowski, Michał Modzelewski, Jolanta Pisarek (2015). Szkolne pytania. Wyniki badań nad efektywnością nauczania w klasach IV-VI. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych. s. 97

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), zwracam się do Pani Minister o powołanie zespołu, z udziałem ekspertów z zakresu pedagogiki i psychologii dziecięcej, którego celem będzie opracowanie ww. standardów i rekomendacji. Jednocześnie deklaruję gotowość współpracy przy realizacji wskazanego przedsięwzięcia.

Ł. Wyżewicz
Minister